

מסורת הש"ס

(א) [מספ"ס פ"ג] ב"מ ג.
יומא ט. ט. (ג) [מ"ס] שבת
יג. ד"ה ר"ב (ג) [מ"ס] שבת
יומא ט. ט. ד"ה מעשר.
(ד) [מספ"ס פ"ג] ג.
(ה) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ו) [מספ"ס פ"ג] ע"ש.
(ז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ח) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ט) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(י) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יא) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יב) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יג) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יד) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(טו) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(טז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יח) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יט) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(כ) [מ"ס] פ"ג ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) במשנה שו"ת ה"ק
(ומכאן אומרים) ח"מ
ו"כ פ"ה ל"ג ל"ה ו"ק
בירושלמי [מספ"ס] (ג) ג'ג'
אמר ר' יוחנן וכו' כ"ט:

גליון הש"ס

ג'ג' אודנא דשמיא. ר"ק
פ"ה דכרית:

מוסף רש"י

ביטל את הירודי. שג'
מעשר ואפילו של חברים
שאינו לומר בערתי הקדש
מן הבית וגם נתמיו לז"י
לפי שלא היו נותנים מעשר
ראשון לז"י הנהלתו
דחמנא אמר לז"י
וקנסניה עורא וזה לתמו
לכניהם (ב"מ פ"ג) ודור על
הדמאי. בלוקח מעט
הארץ שפירש הכל מספק
מפני שהטעם עון מיתה.
חוק מן התרומה שלא גזר
להפרישה ולא גזר על
הדמאי. לפי שגלה כל
גזול ישראל וראה שהיו
עמי הארץ מתלכין
במעשרות ולא היו מפרשים
אלא תרומה גדולה (שם).
מפריש ממנה תרומת
מעשר ונותנה לכהן.
משום דסבר עס הארץ לז"י
הוא דפקדן חמנא למיתב
תרומת מעשר ולא לז"י
(בכורות יא' ע"ש) שני
שורדי כו' בגמ'.
ואכן יבני ליה לכהנים. דקנסניהו עורא כדאמר' ביצמות (דף פו':)
וכיון דאינו נותנין כתקנן אין יכולין לומר וגם נתמיו לז"י ככל
מזאת (ש"ס) פחילה. ונתת לז"י זה מעשר ראשון לגזר זה מעשר עמי
בשעריך זה מעשר שני דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך (דברים יט':)
אף הוא. יוחנן כהן גדול: טבל
ותרומת מעשר עון מיתה. באלו הן
הנשרפין (סנהדרין פג.) 'לפי' לה. וכשאתם
לוקחין מעט הארץ והם לא הפרישו
אלא תרומה עודנו טבל למעשרות
ואתם נעשים מיתה: מפריש תרומת
מעשר ונותנה לכהן. מפריש כל
המעשרות ממנה להוציא מידו טבל
ואחר כך מפריש ממנו מעשר ראשון
תרומת מעשר מה שעל הלו להפריש
ונותנו לכהן משום דלית ביה עון
מיתה אחמור עליהו שלא לעכבו
אכלו ולמכור לכהן כשם שהוא מעכב
אכלו מעשר ראשון ומעשר עמי ואומר
המוציא מחיבורו עליו הראיה גזירה
דלמא כי משהי ליה גזיה אכיל ליה
אכל מעשר ראשון ומעשר עמי מותרים
לז"י ואין בהן אלא גזל כהן הלכך
המוציא מחיבורו עליו הראיה. אלמא
אפרושי נמי לא הו' מפרשי ואת
אמרתי לפי שאין נותנין אותו כתקנן
הא אפרושי מפרשי ליה: פריש סקון.
לעולם העברת הודאות מעשר משום
שאינם נותנין אותו לז"י הוא והא
דמנא לפי שגלה כו' לאו אכטיל
את הירודי קאי אלא אגזר על הדמאי
קאי ותרתי תקנות תקן ביטל וידוי
של חברים אע"פ שמפרישין אותו
לפי שאין נותנין אותו כתקונו וגזר
על הדמאי על לוקח מעט הארץ לפי
שגלה כו': מסרעין. כשהיו רואין
להפילו לארץ לשוטטו: שיפול דם
נעניין. ואינו רואה ואינו מתחזק כל
ק' על רגליו. ונוקפין לשון ונקף סככי
היער (ישעיה י') חוצעין. להפילו לארץ.
ונוקפין לשון חכמה ומכאן כדאמר'

אותו לפני עבודת כוכבים
אלו אלא מריפות שמא ניקב קרום של מוח עמד והתקין להם טבעות בקרקע: עד ימיו היה פטיש
מכה בירושלים: בחולו של מועד: כל ימיו לא היה אדם צריך לשאול על הדמאי: כדאמרן:
בתנ"י משבטלה סנהדרין ב'טל השיר מבית המשתאות שנאמר ב'בשר לא ישתו יין וגו' משמרתו
נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בהמ"ק בטל השמיר ונפת צופים ופסקו אנשי אמנה
מישראל שנאמר ה'ושיעה ה' כי גמר חסיד וגו' רשב"ג אומר ה'העיר ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין
יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לכרכה וניטל טעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר'
שמעון בן אלעזר אומר המהרה נטלה את ה' (המעם ואת) הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן (ו) וחכמים
אומרים הונות והכשפים כילו את הכל: ג'ג' וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב אמר רב הונא בריה
דרב יהושע דאמר קרא וקנים משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב * אודנא דשמיא זמרא תעקך אמר
רבא זמרא בביתא חורבא כסיפא שנאמר קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוה ערה מאי כי ארוה
ערה אמר ר' יצחק (ס' פ"ג) בית (ה) המסוכך בארזים עיר הוא אלא אפי' בית (ה) המסוכך בארזים מתרועע אמר רב
אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא כסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא ו'ושאיה
יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי * חזי ליה ומנגה כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקר שרי
דגורדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזי בוזא ומאה סאה חיטי בוזא ולא איבעי אתא רב
חסדא ולזיל ביה איבעאי אוזא בוזא ולא משתכח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי
נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לכוטלי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה
מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר ה'וי משכימי בבקר שחר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם
והיה כגור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו מה כתיב אחריו * לכן גלה עמי מבלי
דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה
שתשתכח מלומדיה ו'וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה * ואין איש אלא הקדוש
ב"ה שנאמר ה' איש מלחמה ועיני גבוהים תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן
הרחיבה

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

מה.

אין אדם מנקה אפי' אכצבו (חולין ז'): דם ניקוף מרלה כדס עולה (סס):
טבעות. להכניס זואר בהמה לתוכו: כדאמרין. שחין שיהו כל
הלוקחין מפרשין ולא היה אדם צריך לישאל לחיבור חצר שלקח
מעם הארץ הפרשת דמאי: בתנ"י בשר לא ישתו יין. ובגמ'
מפרש מנא לן דמשבטלה סנהדרין

הוא: נביאים הראשונים. בגמרא [ע"ג]
מפרש: נופס לופים. מפרש בגמ' [שס]:
אנשי אמנה. בנעמים דהקב"ה וסומכין
עליו לעשות טוב ואין דואגין לחסרון:
ג'ג' אמר רב יוסף. הכי קאמר וכי
בית המסוכך צאחים עיר הוא
שלא יהא נוח ליחרכ: מסרועע.
לשון ערה כמו ערו ערו (תהלים קל):

בסיפא מסחיל. מאיסקופת הבית
ופתחו מתחיל: ושאיה. לשון דעית
השואה מאין יושב וממך ק' שעירים
מרקדים שם ונגמחין וכותמין את
שערי: זמרי דנגדי. מושבי ספינות
בחבל שרי שאינו אלא לזרם
במלאתם: ודקרי. שזומרין בשעה
שחורשין ואינו אלא לכון את השוורים
לתלמיהם והולכין לקול השיר דערי
עליהם: דגורדאי. אינו אלא לשחוק:
טבל זמרא. גזר על דורו שלא יזמרו
בצינים וצינים משמאות: ולא איבעי.
ולא היו רוצים לקנותם בכך: זגול
כאש. ולא הקפיד למחות בידם: כאש
בנעורת. לפי שהעונה מטה אנו
לשמע את המזמר לענות אחריה
ונמנאלו האנשים נותנים לבס לקול
הנשים וקול באשה ערוה (שיר ג) ומצער
השמיעני את קולך (שיר ג) ומצער
את יצרו כאש בנעורת אכל זמרי גברי
ועניין נשי קצת פריצות יש דקול
באשה ערוה אכל אינו מצער יצרו
כל כך שאין המומרים מטיס אונס לקול
העושים: לנעולו האי מקמי האי.
אם אין שומעין לנו לנעול את שניהם
נקדים לנעול את זה שהוא כאש בנעורת:
כאש זמרא. כמלא (שמות י) מתרגם כחותא:
הרחיבה

אותו להם עד מתי אתם מאכילין נבילות למזבח נבילות הא שחית
להו אלא מריפות שמא ניקב קרום של מוח עמד והתקין להם טבעות בקרקע: עד ימיו היה פטיש
מכה בירושלים: בחולו של מועד: כל ימיו לא היה אדם צריך לשאול על הדמאי: כדאמרן:
בתנ"י משבטלה סנהדרין ב'טל השיר מבית המשתאות שנאמר ב'בשר לא ישתו יין וגו' משמרתו
נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בהמ"ק בטל השמיר ונפת צופים ופסקו אנשי אמנה
מישראל שנאמר ה'ושיעה ה' כי גמר חסיד וגו' רשב"ג אומר ה'העיר ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין
יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לכרכה וניטל טעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר'
שמעון בן אלעזר אומר המהרה נטלה את ה' (המעם ואת) הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן (ו) וחכמים
אומרים הונות והכשפים כילו את הכל: ג'ג' וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב אמר רב הונא בריה
דרב יהושע דאמר קרא וקנים משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב * אודנא דשמיא זמרא תעקך אמר
רבא זמרא בביתא חורבא כסיפא שנאמר קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוה ערה מאי כי ארוה
ערה אמר ר' יצחק (ס' פ"ג) בית (ה) המסוכך בארזים עיר הוא אלא אפי' בית (ה) המסוכך בארזים מתרועע אמר רב
אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא כסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא ו'ושאיה
יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי * חזי ליה ומנגה כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקר שרי
דגורדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזי בוזא ומאה סאה חיטי בוזא ולא איבעי אתא רב
חסדא ולזיל ביה איבעאי אוזא בוזא ולא משתכח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי
נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לכוטלי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה
מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר ה'וי משכימי בבקר שחר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם
והיה כגור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו מה כתיב אחריו * לכן גלה עמי מבלי
דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה
שתשתכח מלומדיה ו'וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה * ואין איש אלא הקדוש
ב"ה שנאמר ה' איש מלחמה ועיני גבוהים תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן
הרחיבה

עין משפט גזר מצוה

בטא א מיי פ"ה מהל'
משער הלכה ד:
ג ב מיי פ"ה מהלכות
מעשר שני הלכה ז יב:
נא ג מיי פ"ה מהלכות
מעשר הלכה א סמג
עשין קלח:
גב ד מיי שם הלכה ז
[טור יו"ד סוף סי'
שלא]:
גג ה מיי פ"ה מהלכות
מעשר הלכה יד סמג
עשין מד"ס ג טור ש"ע
ח"מ סי' תקס סעף ג:

תורה אור השלם

1. עורה למה תישן
אדין דקריה אל תנח
לצצות. תהלים מר כד
2. הנה לא ינום ולא
ישן שומר ישראל:
3. בשיר לא ישתו יין
יזמור שומר ישראל:
4. הושיעה ה' כי גמר
חסיד כי פסו אמונים
מבני אדם: תהלים יב
5. וקנים משער שכות
בחרים מנגינתם:
איכה ה יד
6. ורצבו בחובות עדרים
כל חתו וגו' קאת וגו'
קפד בבפתריה לזינו קול
ישורר בחלון חרב בסף
כי ארוה ערה:
צנניה ב יד
7. נאשר בעיר שקמה
ושאיה יבת לשערי:
8. הוי משכימי בבקר
שכר ירדפו מאחרי
בבשף יין ידליקם:
ישעיהו יא
9. לכן גלה עמי מבלי
דעת וכבודו מתי רעב
והמונו צחה צמא: לכן
הרחיבה שאול נפשה
ופערה פיה לבלתי חק
וירד וירדה והמונה
ושאנה ויעלו בה:
ישעיהו יג יד
10. וישח אדם וישפל
איש ועיני גבוהים
תשפלנה: ישעיהו ה טו
11. איש מלחמה יין
שמות טו ג: